Regionledningskontoret
Malin Hedengran

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-08-10

RS 2026-0293

Tillväxt- och
innovationsutskottet

Fastställande av Universitetssjukvårdsenheter i ALF-region Stockholm 2027

Regionledningskontorets förslag till beslut

Tillväxt- och innovationsutskottet beslutar följande.

1. Universitetssjukvårdsenheter för 2027 utses i enlighet med förslag från ledningsgruppen KI-Region Stockholm.

2. Kriterier och process för universitetssjukvården i Region Stockholm fastställs i enlighet med ledningsgruppen KI-Region Stockholm beslut den 4 mars 2026.

Sammanfattning

Staten är huvudman för universiteten och regionerna är huvudman för hälso- och sjukvården. Det så kallade nationella ALF-avtalet (LS 1408-0934) reglerar det gemensamma samarbetet kring forskning, utbildning och utveckling av hälso- och sjukvården. I ALF-avtalet beskrivs universitetssjukvård som begränsade delar av hälso- och sjukvårdssystemet som utformats med särskild hänsyn tagen till forskningens och utbildningens behov. I enlighet med ALF-avtalet har arbetet med universitetssjukvårdens utformning i ALF-region Stockholm letts av ledningsgruppen KI-Region Stockholm och idag finns 70 universitetssjukvårdsenheter fördelade på 8 sjukhus och Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO). Ledningsgruppen KI-Region Stockholm har berett förslag om indelning av universitetssjukvårdsenheter i ALF-region Stockholm 2027 för fastställande i regionstyrelsens tillväxt- och innovationsutskott i enlighet med dess uppdaterade instruktion.

Bakgrund

Staten är huvudman för universiteten och regionerna är huvudman för hälso- och sjukvården. För att genom ett gemensamt samarbete kring forskning, utbildning och utveckling främja hälso- och sjukvårdens utveckling har staten och vissa regioner ingått det så kallade nationella ALF-avtalet, avtal mellan staten och vissa regioner om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och

sjukvården (LS 1408-0934). Det nationella ALF-avtalet kompletteras av regionala avtal. I Stockholms regionala ALF-avtal (LS 1411-1389) definieras principerna för samverkan mellan Karolinska Institutet (KI) och Region Stockholm. Där beskrivs också den gemensamma samverkansorganisationen där ledningsgruppen KI-Region Stockholm har det övergripande ansvaret för hur samverkan mellan Region Stockholm och KI organiseras och genomförs. På sjukhusnivå utgörs samverkansorganisationen av FoUU-kommittéer (forskning, utveckling och utbildning) vilka bland annat har i uppdrag att besluta om strategisk användning av tilldelade resurser och att ansvara för årlig uppföljning av att universitetssjukvårdsenheter (USV-enheter) som ingår i respektive FoUU-kommittés ansvarsområde uppfyller fastställda kriterier.

I det nu gällande nationella ALF-avtalet introducerades begreppet universitetssjukvård. Universitetssjukvård beskrivs som begränsade delar av hälso- och sjukvårdssystemet som utformats med särskild hänsyn tagen till forskningens och utbildningens behov. Universitetssjukvården en gemensam angelägenhet för berörda regioner och universitet och universitetssjukvårdens kärnverksamheter ska, jämte hälso- och sjukvård, vara klinisk forskning och utbildning liksom kunskapstillämpning och kunskapsspridning för hälso- och sjukvårdens utveckling.

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att vart fjärde år utvärdera universitetssjukvården avseende struktur, process och resultat. Socialstyrelsen har också fastställt nationella kriterier för universitetssjukvården som innebär kvalitetskrav som alla USV-enheter ska uppfylla gällande klinisk forskning, läkarutbildning och utveckling av hälso- och sjukvården.

I samband med ingåendet av det regionala ALF-avtalet beslutades det att Karolinska Universitetssjukhusets samtliga verksamheter ska uppfylla kraven på universitetssjukvård och att Danderyds sjukhus, S:t Eriks Ögonsjukhus, Södersjukhuset och SLSO:s centrumbildningar initialt skulle utgöra USV-enheter. I det tjänsteutlåtande som låg till grund för dåvarande landstingsfullmäktiges beslut om att anta det regionala ALF-avtalet uttalas att beslutet innebar att landstingsfullmäktige godkände att ledningsgruppen för Karolinska Institutet och Stockholms läns landsting, inom ramen för avtalet gavs rätt att fatta beslut om att utse universitetssjukvårdsenheter i enlighet med avtalet.

Ledningsgruppen KI-Region Stockholm initierade 2018 en process där FoUU-kommittéerna vid Danderyds sjukhus, Karolinska Universitetssjukhuset, SLSO, S:t Eriks Ögonsjukhus och Södersjukhuset

fick inkomma med förslag på vilka enheter på verksamhetsnivå/motsvarande som skulle utgöra USV-enheter. Processen resulterade i att totalt 61 USV-enheter utsågs vid Danderyds sjukhus, Karolinska Universitetssjukhuset, SLSO, S:t Eriks Ögonsjukhus och Södersjukhuset.

I det regionala ALF-avtalet anges att all regionfinansierad hälso- och sjukvård ska kunna genomgå prövning för status som USV-enhet. För att möta detta genomfördes 2019 en utlysning om status som USV-enhet.

Utlysningen resulterade i att även Capio S:t Görans sjukhus, Ersta sjukhus, Stockholms sjukhem och Södertälje sjukhus utsågs till USV-enheter från och med 2021. Utformningen av Stockholms universitetssjukvård har sedan dess varit i princip oförändrad med undantag från mindre justeringar till följd av omorganisationer vid de aktuella sjukhusen.

Kriterier för USV-enheter och processen för att utse USV-enheter i ALF-region Stockholm har utvecklats genom en serie av beslut av ledningsgruppen KI-Region Stockholm. Ledningsgruppen KI-Region Stockholm beslutade den 5e december 2023 (Protokoll 2023:7) om kriterier för universitetssjukvården i Region Stockholm från och med 2025. Dessa inkluderar bland annat att KI medverkar i organisering och ledning av verksamheten vid en USV-enhet och att en KI-företrädare ska ingå som ordinarie ledamot i ledningsgruppen för kliniken/motsvarande. Vidare ska enheten ha personal med förenade anställning enligt Högskolelagen 3 kap. 8 § och Högskoleförordningen 4 kap. 2 § och läraranställningen ska vara vid KI. Vid USV-enheten ska läkarutbildning bedrivas genom verksamhetsförlagundervisning eller annan utbildningsinsats för läkarstudenter. Enheten ska också uppfylla de nationella miniminivåerna för universitetssjukvård.

Parallellt beslutade ledningsgruppen KI-Region Stockholm att de dåvarande 72 befintliga USV-enheterna ska utgöra bas för USV-enheter från och med 2025, att de verksamheter som är USV-enheter vid anställning av specialistutbildade läkare ska sakkunnigpröva de sökande i enlighet med Hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) 5 kap. och att en årlig uppföljning av USV-enheternas uppfyllnad av kriterierna ska genomföras. Vidare ska förslag på nya USV-enheter behandlas av relevant FoUU-kommitté förutsatt att förslaget stöds av både aktuell KI-prefekt och aktuell verksamhetsansvarig. I beslutet förtydligas också att processen innebär att det inte kommer att ske några utlysningar för ansökan om att utgöra USV-enhet.

Socialstyrelsen genomförde 2022 en utvärdering av universitetssjukvården där Region Stockholm och KI var den ALF-region som bäst uppfyllde kvalitetskriterierna. I utvärderingen framgick att klinisk forskning är ALF-region Stockholms starkaste område, men även innovation, pedagogisk utbildning samt samverkan med patienter och närstående lyfts fram i som goda exempel. Under 2026 genomför Socialstyrelsen en förnyad utvärdering av universitetssjukvården.

Vid regionrevisorernas granskning av Region Stockholms forskningsverksamhet 2025 (RS 2025-0288) bedömdes att det finns risk att beslut om universitetssjukvård kan röra sig om beslut i kommunallagens mening. I det regionala ALF-avtalet anges också att beslut kan behöva beredas respektive fastställas i respektive parts organisation. Instruktionen till regionstyrelsens tillväxt- och innovationsutskott har följaktligen uppdaterats och inkluderar beslut om universitetssjukvårdens utformning och processer, efter beredning och förslag från ledningsgruppen KI-Region Stockholm.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Regionledningskontoret föreslår att regionstyrelsens tillväxt- och innovationsutskott fastställer ledningsgruppen KI-Region Stockholms förslag till indelning av universitetssjukvårdsenheter i ALF-region Stockholm för 2027 som biläggs i bilaga 1.

Sedan det regionala ALF-avtalet ingicks 2016 har universitetssjukvården kontinuerligt utvecklats gemensamt av Region Stockholm och KI. USV-enheterna utgör den organisatoriska basen i hälso- och sjukvården för att säkra kvalitet i klinisk forskning och utbildning. För ett optimalt utnyttjande av resurserna för forskning, utbildning och utveckling kan endast begränsade delar av hälso- och sjukvården utgöra universitetssjukvård. Förutsättningarna avseende storlek, kompetens, bemanning och ekonomi varierar mycket mellan de befintliga USV-enheterna i ALF-region Stockholm men samtliga bedöms ha den minsta kritiska massa som krävs för framgångsrik forskning och utbildning.

Ledningsgruppen KI-Region Stockholm ger inte kliniker/motsvarande i uppdrag att utgöra USV-enhet utan en klinik/motsvarande uppfyller fastställda kriterier och kan därefter få beslut om att utgöra USV-enhet. I förslaget avseende vilka enheter som ska utgöra universitetssjukvård 2027 ingår 41 enheter vid Karolinska Universitetssjukhuset, 8 enheter vid Danderyds sjukhus, 9 enheter vid Södersjukhuset, 6 enheter vid SLSO, två enheter vid Capio S:t Görans sjukhus och en vardera vid Södertälje sjukhus,

S:t Eriks Ögonsjukhus, Ersta sjukhus och Stockholms sjukhem. Samtliga enheter uppfyller de kriterier som ledningsgruppen KI-Region Stockholm fastställt.

Ekonomiska konsekvenser
Beslut om att utgöra USV-enhet innebär att enheten ingår i resursfördelningsmodellen av anvisade ALF FoUU-medel. Beslutet i sig medför inga ekonomiska konsekvenser.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Andreas Scheutz
Forsknings- och
innovationsdirektör

Beslutsunderlag
1. Protokollsutdrag, Ledningsgruppen KI-Region Stockholm 2026-03-04, §7
2. USV-enheter 2027 till protokollsutdrag, Ledningsgruppen KI-Region Stockholm 2026-03-04 §7

Beslutsexpediering
1. Ledningsgruppen KI-Region Stockholm

Godkänt av Emma Lennartsson, 2026-08-10